

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. R. Pulbere)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Muruianu, A. Malîi)

ÎNCHEIERE

26 mai 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către Aliona Tudorachi și Ludmila Drucec, reprezentată de către avocatul Petru Balan, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Ludmila Drucec împotriva Alionei Tudorachi (Zasmenco), intervenient accesoriu Colegiul de Ecologie municipiul Chișinău cu privire la constatarea încălcării dreptului de autor și repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 08 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de către Aliona Tudorachi, a fost admis apelul declarat de către Ludmila Drucec, reprezentată de către avocatul Petru Balan, a fost casată hotărârea din 19 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru în partea pretenției cu privire la repararea prejudiciului material și a fost emisă în această parte o nouă hotărâre cu privire la admiterea parțială a acestei pretenții, iar în rest hotărârea a fost menținută,

constată:

La 02 octombrie 2017 Ludmila Drucec a depus cerere de chemare în judecată împotriva Alionei Tudorache (Zasmenco) cu privire la constatarea încălcării dreptului de autor și repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la 24 iunie 2014 agentul constator din cadrul Inspectoratului de Poliție Botanica, mun. Chișinău a întocmit procesul-verbal cu privire la contravenție în privința Ludmillei Tudorache (Zasmenco) în baza art. 96 alin. (1) lit. d) din Codul contravențional, deoarece în perioada lunilor ianuarie – iunie 2014 a comis încălcarea dreptului de autor și a drepturilor conexe exprimată prin indicarea pe exemplarele de opere sau de fonograme a unei informații false despre apartenența și limitele exercitării dreptului de autor și a drepturilor conexe, precum și a unei informații, care poate duce în eroare beneficiarul și, anume, multiplicarea lucrărilor sale cu ștergerea numelui autorului și transmiterea acestora elevilor.

A menționat că, obiectul dreptului de autor reprezintă conspectele la disciplinele „Evaluarea impactului de mediu” și „Expertiza ecologică”. Respectiv, în luna februarie 2014 a aflat despre faptul că, pârâta ar fi transmis studenților din

grupa E-21 conspectul, care este proprietatea sa intelectuală.

A susținut că, prin decizia agentului constatator din 24 iunie 2014 Aliona Tudorache (Zasmenco) a fost sancționată cu amendă în mărime de 100 unități convenționale, decizie menținută prin hotărârea din 30 iunie 2015 a Judecătoriei Botanica, mun. Chișinău și decizia din 27 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău.

A afirmat că, în esență încălcarea drepturilor sale asupra proprietății intelectuale se manifestă prin aceea că, ea preda aceleași cursuri în cadrul aceleași instituții de învățământ, iar pârâta a folosit ilegal și în mod abuziv materialele științific-didactice, contrar voinței sale.

A evidențiat că, a înregistrat dreptul de autor asupra suporturilor de cursuri la disciplinele „Evaluarea impactului de mediu” și „Expertiza ecologică” la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală în luna martie 2014, fiindu-i eliberat certificatul OȘ nr. 3885 din 12 martie 2014 pentru suportul de curs „Expertiza ecologică – teorie și practică” și certificatul OȘ nr. 3886 din 12 martie 2014 pentru suportul de curs „Evaluarea impactului de mediu – teorie și practică”.

A considerat că, pârâta i-a cauzat prejudiciu material și moral prin folosirea ilegală și abuzivă a materialelor metodic-didactice, care-i aparțin cu titlu de drept de autor și prin suportarea de către ea a cheltuielilor de judecată în cadrul examinării contestației înaintate de către pârâtă împotriva procesului-verbal cu privire la contravenție și a deciziei agentului constatator al Inspectoratului de poliție Botanica, mun. Chișinău din 24 iunie 2014.

A solicitat constatarea încălcării de către pârâtă a dreptului său de autor și încasarea de la pârâtă a sumei de 30 171 de lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și a cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 08 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul central, a fost atras în proces Colegiul de Ecologie mun. Chișinău în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărârea din 19 februarie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Ludmila Drucec și au fost încasate de la Aliona Tudorachi (Zasmenco) în beneficiul Ludmilei Drucec suma de 5 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3 500 de lei. În rest acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată. A fost încasată de la Aliona Tudorache (Zasmenco) în beneficiul statului taxa de stat în mărime de 100 de lei.

La 06 martie 2019 Ludmila Drucec, reprezentată de avocatul Petru Balan, a declarat apel nemotivat, iar la 02 mai 2019 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanței, solicitând admiterea acesteia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la admiterea acțiunii.

La 20 martie 2020 Aliona Tudorachi a declarat apel nemotivat, iar la 05 iunie 2019 a declarat apel motivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii.

Prin decizia din 08 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Aliona Tudorachi, a fost admis apelul declarat de către Ludmila Drucec, reprezentată de către avocatul Petru Balan, a fost casată hotărârea primei instanțe în partea pretenției cu privire la repararea prejudiciului material și a

fost emisă în această parte o nouă hotărâre, prin care a fost admisă parțial pretenția depusă de către Ludmila Drucec împotriva Alionei Tudorachi (Zasmenco) cu privire la repararea prejudiciului material și a fost încasată Aliona Tudorachi (Zasmenco) în beneficiul Ludmillei Drucec suma de 5 000 de lei, cu titlu de compensație pentru încălcarea dreptului de autor. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută. A fost încasată de la Aliona Tudorachi (Zasmenco) în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 150 de lei.

Instanța de apel a reținut că, Aliona Tudorache (Zasmenco), prin fapta de ștergere a numelui autorului operei științifice, ce aparține Ludmillei Drucec, cu denumirea „Evaluarea impactului de mediu – teorie și practică” și transmiterea acestora elevilor, fără acordul ultimei, a valorificat obiectul dreptului de autor, ce aparține Ludmillei Drucec.

Totodată, instanța de apel a reținut că, pe parcursul examinării prezentei cauze, atât în prima instanță, cât și în instanța de apel, Aliona Tudorache (Zasmenco) nu a prezentat înscrisuri, care să ateste că, aceasta ar fi primit acordul și/sau a cesionat dreptul de la Ludmila Drucec cu privire la valorificarea operei științifice litigioase.

Față de cele ce preced, instanța de apel a considerat întemeiată concluzia primei instanței cu privire la constatarea încălcării dreptului de autor și a drepturilor conexe ale Ludmillei Drucec.

În continuare, instanța de apel, făcând trimitere la art. 63 alin. (1) și (2) din Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe nr. 139 din 02 iulie 2010 și art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, a reținut că, într-adevăr Ludmila Drucec nu a prezentat probe pertinente și concludente, prin care să se atestă în mod cert mărimea prejudiciului material invocat și, anume, suma de 30 171 de lei. Însă, prima instanță, deși a făcut trimitere la prevederile art. 63 alin. (2) din Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe, totuși nu a aplicat normele de drept material.

Astfel, instanța de apel a reținut că, din materialele administrate în prezenta cauză se constată în mod cert că, în urma acțiunilor Alionei Tudorache (Zasmenco), prin încălcarea dreptului de autor al Ludmillei Drucec, i s-a cauzat un prejudiciu, în urma radierii numelui și prenumelui acesteia de pe opera științifică, ce-i aparține și transmiterii acestora elevilor. Or, în acest caz, Ludmila Drucec a fost lipsită de posibilitatea de a transmite personal, contra unei remunerații, opera științifică, ce-i aparține, către terțele persoane.

La fel, instanța de apel a considerat că, la stabilirea despăgubirii urmează a fi luat în considerație condițiile socio-economice din Republica Moldova, valoarea orientativ-estimabilă a operei științifice valorificate ilegal de către Aliona Tudorache (Zasmenco) și posibilitatea sa de valorificare de către autor, specificul activității Alionei Tudorache (Zasmenco) în procesul de valorificare a operei în mod ilegal – prin ștergerea numelui/prenumelui apelantei-reclamantă de pe propria operă științifică. Respectiv, instanța de apel a considerat că, suma de 5 000 de lei constituie o despăgubire echitabilă pentru compensarea prejudiciului cauzat Ludmillei Drucec prin acțiunile ilegale de încălcare a dreptului de autor din partea Alionei Tudorache (Zasmenco).

În acest context, instanța de apel a considerat neîntemeiată concluzia primei instanțe cu privire la respingerea pretențiilor înaintate de către Ludmila Drucec cu privire la repararea prejudiciului material.

Cât privește pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral în sumă de 50 000 de lei, instanța de apel, făcând trimitere la art. 1422 alin. (1) și (2) și 1423 din Codul civil (în redacția în vigoare până la 01 martie 2019), a considerat că, prima instanță întemeiată a concluzionat că, stabilirea compensației pentru prejudiciul moral în sumă de 5 000 de lei reprezintă o compensație echitabilă pentru suferințele psihice suportate de către Ludmila Drucec.

Aici, instanța de apel a considerat neîntemeiate argumentele invocate de către apelanta-pârâtă precum că, Ludmila Drucec nu a notat în ce s-a manifestat suferințele fizice și psihice, care impune repararea prejudiciului moral acesteia. Iar, însuși Aliona Tudorache niciodată nu a avut beneficii financiare în urma încălcării dreptului de autor.

La 18 ianuarie 2021 Aliona Tudorachi a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece instanțele judecătorești au interpretat în mod eronat legea atunci când au dispus încasarea de la ea a sumei de 5 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, fără a se ține cont de circumstanțele cauzei și, anume, prin ce s-a manifestat suferințele fizice și psihice pricinuite intimatului.

A menționat că prin cererea de chemare în judecată intimată a solicitat încasarea sumei de 50 000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral, însă careva probe, care ar confirma prin ce se manifestă acest prejudiciu, nu a prezentat.

A susținut că, intimată a invocat că a suferit mult, deoarece recurenta, fiind în relații bune cu administrația, a contribuit la concedierea sa ilegală. Or, suferința eliberării ilegale din funcție nu are nici o legătură cu încălcarea de către recurentă a dreptului de autor.

A afirmat că, nu a avut niciodată careva beneficii financiare în urma încălcării dreptului de autor, fapt ce a fost confirmat și de către intimată.

A considerat că, instanța de apel a interpretat în mod eronat art. 63 alin. (2) din Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe și a încasat de la ea în beneficiul intimatului suma de 5 000 de lei, cu titlu de prejudiciu material. Or, la materialele dosarului nu există nici o probă, care ar demonstra mărimea prejudiciului material suportat de către intimată.

A notat că, intimată, solicitând repararea prejudiciului material în sumă de 30171 de lei, a prezentat o listă, care a fost întocmită de către ea, dar lipsită de orice confirmare prin documente, care ar atesta suportarea efectivă a cheltuielilor solicitate.

A declarat că, calculul prezentat de către intimată nu este efectuat de un specialist în domeniu, de un evaluator autorizat.

A accentuat că, intimată nu a cesionat drepturile patrimoniale recurente ca aceasta să-i recupereze cheltuielile materiale de elaborare a suporturilor de curs.

A invocat că, instanța de apel a respins apelul declarat de către ea, fără a se pronunța asupra tuturor argumentelor invocate în apel.

La 12 martie 2021, prin intermediul poștei electronice și la 16 martie 2021 Ludmila Drucec, reprezentată de către avocatul Petru Balan, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel în partea respingerii acțiunii și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admiterea integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, contrar prevederilor art. 239 și 240 alin.(1) CPC, la examinarea cauzei și pronunțarea soluției pe marginea acesteia, instanța de apel incorect a stabilit cuantumul revendicării recurente ca fiind excesiv și neprobat.

A menționat că, concluzia instanței de apel cu privire la admiterea parțială a pretenției cu privire la repararea prejudiciului material este pripită și neîntemeiată, nefiind cercetate toate probele și nefiind analizată corespunzător metoda cheltuielilor efectuate.

A susținut că, instanța de apel nu a luat în considerare că, calculul prezentat în instanță de către recurentă privind justificarea venitului ratat nu a fost pus la îndoială sau contestat de către intimată.

A considerat că, instanța de judecată a dat o apreciere greșită probelor prezentate. Or, atîta timp cît partea a prezentat o probă, care nu a fost combătută de către cealaltă parte, fiind prezumată a fi recunoscută, instanța de apel urma să o cerceteze și să o admită.

A afirmat că, instanța de apel nu a luat în considerare că, conform Legii cu privire la activitatea de evaluare, serviciile date urmează a fi achitate, iar la adresarea recurente referitor la încheierea unui contract în sensul dat, i-a fost comunicat că, prețul pentru serviciile de evaluare constituie 6000 de lei, sumă exagerată pentru recurentă, deoarece aceasta nu dispune de această sumă. Astfel, recurenta a efectuat o evaluare desinestătătoare privind costul proprietății sale intelectuale, luând la bază metode oficializate, aplicate de întreprinderi aflate pe piața propusă de mai mult ani.

A relevat că, la evaluarea de către instanța de apel a prejudiciului moral, nu s-a ținut cont de faptul că, însuși procesul de creare a operei este unul ce presupune un efort intelectual sporit, astfel încît orice modalitate e încălcare a acestui drept personal este de natura afectării în substanță a personalității autorului și silința depusă pentru operă.

A mai relevat că, dincolo de prejudiciile materiale, acțiunile intimetei au cauzat recurente prejudicii morale.

A considerat că, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că, ingerința dreptului de autor a purtat caracter continuu, or, conspectul a fost predat studenților practic timp de un an.

A invocat că, instanța incorect a încasat de la intimată în beneficiul recurente cheltuielile de asistență juridică în sumă de 3 500 de lei, deoarece din bonul de plată prezentat rezultă că, recurenta a suportat cheltuieli de asistență juridică în sumă de 5000 de lei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale,

dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că, Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa părților copia deciziei contestate la 16 noiembrie 2020, însă date, care ar confirma recepționarea acesteia de către părți, lipsesc la materialele dosarului.

Astfel, recursurile declarate la 18 ianuarie 2021 și 12 martie 2021 sunt în termen.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate de către Aliona Tudorachi și Ludmila Drucec, reprezentată de către avocatul Petru Balan, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat asupra deciziilor instanței de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursurile declarate de către Aliona Tudorachi și Ludmila Drucec, reprezentată de către avocatul Petru Balan, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către Aliona Tudorachi și Ludmila Drucec, reprezentată de către avocatul Petru Balan, ca inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursurile declarate de către Aliona Tudorachi și Ludmila Drucec, reprezentată de către avocatul Petru Balan, se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Dumitru Mardari

Mariana Pitic